

1. Czigány Dezső műtermében, 1932

48. ▸ CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)

Dél-francia táj, 1930 körül

Olaj, vászon, 54x65 cm
Jelezve balra fent: Czigány

Kezdő ár: 8 000 000 Ft / 25 397 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated value: 44 444 – 57 143 EUR

Czigány Dezső életének legderűsebb és művészetének legkiegyensúlyozottabb szakasza, az 1925-1935 közötti évtizedre tehető. Bár a századfordulót követő évek fauveos és a Nyolcak körében alkotott műveit előtérbe helyezték a korszakokat feldolgozó tudományos kutatások, kiállítások és kiadványok, de ezeknek az időszakoknak a művészi termése, az egymást sűrűn követő magánéleti válságok miatt, meglehetősen egyenetlen összképet mutat. A művész és harmadik felesége Szilasi Boriska, pár évvel egybekelésüket követően úgy döntöttek, hogy Párizsba költöznek. 1925-ben el is indultak, Czigány azonban nem adta fel a Százados úti művésztelepi műtermét, mely arra utal, hogy távozásukat nem tervezték véglegesre. Párizsban Czigányék szoros kapcsolatban voltak az ekkor szintén ott élő Orbán Dezsővel, aki így emlékezett erre az időszakra: „Abban az időben már úgyszólván semmit sem dolgozott. A nap legnagyobb részét avval töltötte, hogy csellózott. Felesége rábeszélte, hogy menjenek Párizsba azt remélve, hogy ez a légkör visszahozza munkakedvét. Mi is akkor Párizsban voltunk a családdal, többször együtt voltunk velük és a felesége nagyon kért, hogy vigyem ki magammal festeni Czigányt. Sikerült is rábeszélnem, ki is jött velem egy alkalommal, valahol a Szajna mellé telepedtünk le, de ő nem festett semmit. Azt mondta, hogy ő most csak impressziókat gyűjt. Többé nem láttam.” (Orbán, 1980 körül) Szerencsére a történet nem itt ért véget, sőt, ezt közvetlenül követően, Czigány életének és művészetének szó szerint legragyogóbb időszaka vette kezdetét.

2
3

2. Zsigány Dezső: Dél-francia táj, 1926-1930 magántulajdon

3. Pierre Bonnard: Tájkép napsütésben, 1925 körül magántulajdon

Czigányék 1926-ban Párizsból a francia Riviéra ékkövének számító Nizzába költöztek. Boriska divatárukkal foglalkozó szalont nyitott, Czigány pedig ismét elkezdett festeni. „Czigány Dezső Nizzában töltötte a nyarat” – tudósított a KUT című művészeti folyóirat 1927 őszén, novemberben pedig, Székely Aladár fotóművész budapesti műtermében sor került a művész legújabb festményeinek reprezentatív bemutatójára is. „Délszak napsütéses tája, tengerének nosztalgias kéksége: mindaz a szépség, amit dél éghajlata és természete az északról jött ember szemé számára tartogat, szemlátomást földérintette ennek a tépelődő lelkű festőnek a művészetét. A fiatal Czigány Dezső úgyszólván Rembrandt árnyékából lépett ki a művészetbe s a komor színek, a sötét világítás sokáig volt kísérője pályáján. A Riviérán megenyhült komoran látó szemé és kinyílt a csodálatos természet befogadására. Képei gyors kézzel megrögzített tájbenyomások felszívása, azoknak az óráknak, melyekben még a ragyogó délszaki természet is finom melankóliába merülnek látszik. A déli természetnek ezeket a ritka pillanatait kitűnő érzéssel idézte vásznaira Czigány Dezső.” – írta Elek Artúr Czigány új képeiről.

Czigány Nizzában ismét magára találva, tájképek és csendéletek csodálatos sorozatát alkotta meg. 1926 és 1935 között festett dél-francia táj- és városképein a korábbiaktól alaposan eltérően világos, visszafogottabb színkezelésű, lehangadt és kristályos tisztaságú világ tárul fel. Ekkor vált gyakorivá festészetében a magányos fa avagy facsoport motívuma. Czigány megújult stílusa szorosan kapcsolódik az ebben az időben Európa-szerte kibontakozó új tárgyilagosság áramlatához. Nizza és környékének szín- és fényviszonyai áttetsző színvilágú, ünnepi nyugalmú és dekoratív tájképek festésére ösztönözték. Ekkor született művei tiszták, világosak és látható örömmel készültek, hűen tükrözve a „hely szellemét”, a francia Riviéra alaphangját. Czigány a nyugalmat sugárzó szerkesztés és a választékos színharmóniák összhangját, európai viszonylatban is páratlanul harmonikus egyensúlyát teremtette meg ezeken a képein. E műveinek legközelebbi párhuzamai a német Alexander Kanoldt és a francia Auguste Herbin festészetében találhatók meg.

Rum Attila

